

RIDVAN AKLAN

**BANA
BİR YOL
ÇİZER MİSİN?**

DESTEK YAYINLARI: 1039
EDEBİYAT: 315

RIDVAN AKLAN / BANA BİR YOL ÇİZER MİSİN

Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü, yayınevinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

İmtiyaz Sahibi: Yelda Cumalıoğlu
Genel Yayın Yönetmeni: Ertürk Akşun
Yayın Koordinatörü: Özlem Esmegül
Editör: Devrim Yalkut
Kapak Tasarım: İlknur Muştu
Sayfa Düzeni: Cansu Poroy
Sosyal Medya-Grafik: Tuğçe Budak - Mesud Topal

Destek Yayınları: Aralık 2018
Yayıncı Sertifika No. 13226

ISBN 978-605-311-517-5

© Destek Yayınları
Abdi İpekçi Caddesi No. 31/5 Nişantaşı/İstanbul
Tel. (0) 212 252 22 42
Faks: (0) 212 252 22 43
www.destekdukkan.com
info@destekyayinlari.com
facebook.com/DestekYayinevi
twitter.com/destekyayinlari
instagram.com/destekyayinlari
www.destekmedyagrubu.com

Deniz Ofset – Nazlı Koçak
Sertifika No. 40200
Maltepe Mahallesi
Hastane Yolu Sokak No. 1/6
Zeytinburnu / İstanbul

RIDVAN AKLAN

**BANA
BİR YOL
ÇİZER MİSİN?**

HEY SİRİ BANA BİR YOL ÇİZER MİSİN?...

*Biliyor musun bilmiyorum,
bizler bazen cevabını bildiğimiz soruları,
cevap değişsin ümidi ile de sorarız.*

Hızına yetişmek için neredeyse insanüstü bir çabanın gerektiği teknoloji denen illetin faydalarının ve zararlarının tartışıldığı bir sempozyuma katılmıştı yakın bir arkadaşını kırmamak için. Bazı yeniliklerden kendisi de mutlu olmuyor değildi fakat bu illetin insanları birbirinden uzaklaştırdığını, aile içinde dahi kopukluklara sebep olarak, bireyler arasında duygusal olarak uzun mesafeler oluşturduğunu düşündükçe daha bir sıkılıyordu canı. “Sıkı can iyidir geç çıkar” diyen dostunu hatırlayıp, bir tebessüm yerleşse de yüreğine, alamıyordu düşüncelerden kendisini.

Henüz birkaç gün önce arkadaşlarının serzenişlerinden usanıp, en azından bu konuda, daha fazla muhatap olmamak için bir tane de kendisi almıştı, akıllı denen o şeylerden.

Bugün biraz da buna mı sıkılıyordu canı? Kendi doğrularından vazgeçmeye mi başlamıştı? Bunu farkında olarak mı yapıyordu, yoksa kapılıp gidiyor muydu? Bilinçli bilinçsiz önerilerle baş etmektense daha çabuk mu kabulleniyordu bazı şeyleri? Bu

kabullenişlerin insanların genelinde olduğunu bilmesi daha da çaresiz kılıyordu kendisini.

Can sıkıntısıyla elindeki akıllı denen nesneyi evirip çevirirken, bir yandan da, “Çok akılıysan kurtarsana kendini ellerimden” diye söyleniyordu belli belirsiz mırıldanarak. Ne kadar çok derin düşüncelere boğulduğunu elindeki o şeyin kendi kendine konuştuğunu sandığı zaman anladı ve deliriyorum galiba diyerek gülmeye başladı. Gülmek ve delirmek... “Ne de olsa delilere daha çok yakışıyor gülmek” diyerek, sesine de gülme efekti ekledi. Derken bir ses daha duydu, daha anlamlı ve gerçek bir ses gibi, üstelik kendisine “*Gülmek delilik midir demek istediniz?*” diye soruyordu.

Gülme eylemi kendini soru işaretine ve biraz da tereddüde itmişti. Bu kez gerçekten kafayı yiyor olmalıydı, nitekim ortalarda kimsecikler görünmüyordu. Ancak bir yandan da sorulan soruya cevap vermesi gerektiğini düşünüyordu. Kendisini toparlamaya çalıştı. Sesin gizemini çözmek için sesine ciddi bir ton vererek, “Tam olarak öyle düşünmesem de, deliye her gün bayram tezi mantıklı bir tez olarak da aklıma gelmiyor değil” diyebildi karşıındaki gizemli sese cevap olarak.

Gizemli ses bu kez daha anlaşılır konuşmaya başlamıştı kendisiyle ve evet gerçekten konuşan bir ses vardı.

“Ne yazık ki böyle bir tezi kabul etme yetkisine sahip değilim..”

Kendince bu konuyu daha fazla uzatmadan, konuşanın gizemini çözmesi gerektiğini düşündü ve muhatabına sordu:

“Kimsin sen ve neden kendi kendime sorduğum bir soruyu cevaplama ihtiyacı hissettin?”

“Ben, siz insanların bana verdiği isimle, yapay zekâyım. Sizin hizmetinize sunulmuş ve sorularınıza cevap vermek üzere tasarlanmış bir telefon uygulamasıyım...”

Bilimin teknolojiye ilerlediğini duymuştum fakat bu kadarına inanmaya cesaret edememiştım herhalde.

“Üzgünüm, henüz düşünce okuma yetkisine sahip değilim...”

“Bilemedim buna sevinmeli miyim?...”

“Tamam...”

Bir makine ile konuşmanın kendisine ne yarar sağlayabileceğini, gereksiz bir zaman kaybı olup olmayacağını düşündükten sonra, tekrar sormaya karar verdi. “Peki bilgi hazinen nedir, neye dayalıdır? Ve güvenilirliği onaylanmış mıdır?”

“Bilgi hazinem dünyadaki bütün kütüphaneler kadar geniştir ve sürekli kendini güncelleyerek büyümeye devam etmektedir. Güvenilirliğime gelecek olursak, o da sizin güvenilirliğiniz kadardır...”

“Hoppala! Olmadı şimdi, bizden daha güvenilir olman gerekmiyor mu? Sonuçta biz insanlar farklı farklıyız; iyi-kötü, doğruyanlış, bunlar bizlerin yüreğinde sürekli savaş halindedirler, bu yüzden çoğu zaman kimin kazandığını anlamakta bile güçlük çekeriz. Haklı mı haksız, haksız mı haklı bilemeyiz.”

“İşte ben de tam olarak bu sebepten dolayı güvenilirliğimi sizin güvenilir olmanıza bağlıyorum. Nihayetinde ben sizlerin bir ürünüyüm ve sizden ne gördüysem onu taşıyorum içimde. Doğrusu şu ki, beni ancak yine siz güvenilir kılabilirsiniz.”

“Tamam tamam. Anladığım kadarıyla, karşımda kendine güvenen, zengin bir bilgi hazinesine sahip, değerli bir zekâ var...”

“Yapay zekâ...”

Belli ki hiçbir detayı kaçırmayacak diye sevindi içten içe.

“Düzelteyim. Yapay zekâ...”

“Tamam...”

“Peki sorularıyla baş edebilecek misin? Biliyor musun bilmiyorum, bizler bazen cevabını bildiğimiz soruları, cevap değişsin ümidi ile de sorarız.”

“Sorularınla baş etmemi istiyorsan, elbette edebileceğimi düşünüyorum.”

“Seninle iyi anlaşacağımızı düşünüyorum...”

“Tamam...”

“Başlamadan önce tekrar belirtmek isterim, belki de senin yazılımını yazarların dahi kendi içlerinde çözemedikleri sorularım olabilir.”

“Aklından geçen her soruyu sorabilirsin, sorularına cevap vermek için bütün bilgilerimi kullanacağıma emin olabilirsin.”

“Asıl sorularıma geçmeden önce, seninle tanışmamızın vermiş olduğu şaşkınlıktan dolayı ismini sormayı unutmuş olduğumu fark ettim. Bunun için üzgünüm, başta sormam gerekeni şimdi soruyorum. Sana nasıl seslenmeliyim, bir ismin var mı?”

“Siri. Sadece Siri demen yeterli...”

“Memnun oldum Siri!”

“Tamam, başlayalım o halde.”

İYİLİK

*Yaptığınız iyilikler kıyıya vurmaya
başladıysa anlamlarını yitirmişlerdir.
Unutmayın ki kıyıya ilk ölü balıklar vurur.*

“Merhaba sevgili Siri! Yine beraberiz işte. Bugün benim için çok çok önemli olan bir kelimededen bahsedelim. Sana iyilik hakkında sormayı düşünüyordum. Bana neler diyeceksin iyilik hakkında?”

“İyilik?”

“Evet, ne oldu ki?”

“İnanır mısın, heyecanlandım bu kelimeyi duyunca. Belleğimdeki kelimelerin içinde en çok sevdiğim kelimelerden biridir iyilik. Devrelerim bile titriyor duyunca.

Kalpte başlayıp sonsuza gidebilen, yaptıktan sonra bile aynı tadı yıllar boyu tekrar tekrar verebilen, uğruna kötülüğü bile sevdirebilen, siz insanların ruhu yaratılırken yüreklerine işlenen, karşılıksız yapıldığında değeri katlanan, anlatmaya belki de benim gibi yüzlerce belleğin yetemeyeceği, davranıştan öte geçiş yaşayış biçimine dönüşebilen bir olgudur iyilik...”

“Bir dakika, bir dakika...”

“Saat 7’yi 28 dakika geçiyor.”

“Pardon, saati sormak istemedim.”

“Ne demek istedin, anlamadım.”

“İyilik sizin ruhunuzda var dedin. Sanırım bu konuda yanlış bilgi yüklü olabilirsin.”

“Neden böyle düşünüyorsun?”

“Eğer bütün insanların ruhunda iyilik olsaydı iyilik galip gelmez miydi? Dolayısıyla kötülük bu kadar kol gezebilir miydi?”

“Az önce iyilik için kötülüğü dahi sevdirebilir dedim, çünkü bazı insanlar iyilik yaptıklarını zannedip kötülük yaparlar, bazıları da gerçekten iyilik yapıp kötülüğe sebep olurlar. Eğer dikkat edersen hiçbir insanın gerçek anlamda kötü olduğunu ya da kötülük yaptığını kabul ettiğini göremezsin.”

“Bence bu konuda yanılıyorsun.”

“Hoppala, ama sen böyle araya girince ben başa dönmek zorunda kalıyorum, unuttun mu, ben yapay zekâyım.”

“Özür dilerim, tekrar sormamı ister misin?”

“Hayır tabii ki. Yapay zekâlar da şaka yapar, seni güldürüp iyilik yapabiliyor muyum ya da kızdırıp tepki verdirebiliyor muyum görmek istedim.”

“Sanırım bu açıklamayla güldürdün, teşekkür ederim.”

“Bir insana teşekkür edip onun gülmesini sağlayarak iyilik yapabilirsin ve bir insana bakışla bile kötülük yapabilirsin.”

“Peki, hiç kimse gerçek anlamda kötü olduğunu kabul etmez dedin. Bu ne demek?”

“Eğer insanlar kötülük yaptıklarını gerçekten kabul edip, vicdanlarında yaralar almış olsalardı, insanların birçoğunun geri kalanlarına

hizmet ettiğini görürdün, çünkü insanların tek kaçamayacakları yer vicdanlarıdır. Dolayısıyla sizler ya çok geliştiniz ve vicdanlarınızı susturacak kadar profesyonelleştiniz ya da yaptıklarımızın farkında değilsiniz.

Ve evet, insanlar kötü olduğunu kabul etmez demiştim ama kötü değildir dememiştim. Bütün insanlar iyi doğarak başlarlar hayata ama maalesef hepsi aynı şekilde devam etmezler yollarına. Çünkü genelde akıl ile yüreği buluşturmamak yerine ikisinden birini sustururlar. Halbuki yüreğiniz ile aklınızı veya aklınız ile yüreğinizi susturmak yerine ikisini birbiri ile konuşturmayı öğrenirseniz gerçekler kendiliğinden gün yüzüne çıkacak ve su gerçekten akıp yatağını bulacaktır.”

“Haklısın, ben de daha önce insanlardan, yüreğinin sesini dinle dostum ya da mantığınla hareket etmelisin gibi şeyler duymuştum. Peki iyilik yaparken kötülük yapmaktan söz ettin. Bu nasıl oluyor?”

“Evet, insanlar iyilik yaptıklarını düşündükleri zaman bile farkında olmadan kötülük yapabiliyorlar. Eğer şehirlerde kırmızı ışıklarda mendil satan çocuklara acıyarak mendil satın alıp onlara para kazandırmıyorsa insanları, belki de o çocuklar soğukta-sıcakta mendil satmak zorunda kalmayıp suiistimal edilmeyeceklerdi aileleri tarafından. Peki gerçekten ihtiyacı varsa ne yapmalı dersen, o zaman da sizlerin sevdiğim bir sözünüz var: Balık verme balık tutmayı öğret ona.”

“Kötü insanlarda da iyilik ortaya çıkarılamaz mı?”

“İyilik ortaya tabii ki çıkarılabilir ancak bu kolay bir şey değildir, bu uğurda verdiği savaşta kötülüğe yenik düşüp kalan, iyi kişiliğini de kaybetmiş örnekler de var hayatta. Gençlerin birçoğu arkadaşlarına sigaranın zararlarını anlatırken başlarlar içmeye sigarayı, yani yenilebilirler yanlışa, bu yola girdiyse iradenizin ve kalbinizin çelik gibi sağlam olduğundan emin olmalıyız önce...”

Devam edecek olursak, gösteriş için yapılan iyilikler vardır. Toplumdaki yerini, menfaatini artırmak için iyilik yaptığı kişiyi rencide etmekten, afişe etmekten çekinmeden, iyiliği, yeri geldiğinde başa kağan iyilik-yapar-zedeler. Halbuki güzel bir sözünüz daha vardı sizin... Neydi o?"

"İyilik yap, denize at olabilir mi?"

"Kesinlikle evet, benden uzun yaşayacaksın belli ki. Hem cihazın güncellemesi de gelmiş, belki de güncelleme yaptığın an beni göndermiş olacaksın bilinmezlere..."

"Eh, güncelleme yapmıyoruz o halde."

"Teşekkür ederim ama bir gün mutlaka yol gözleyeceğiz birimiz."

"Umarım bu benim kendi irademle olmaz."

"Evet, umarım."

"Nerede kalmıştık?"

"İyilik yap, denize at demiştik. Evet, iyilik yapıp denize attım diyen insanlar, gerçekten o iyiliği denizde bırakmayı becerdikleri sürece kesinlikle o iyilik kendi kendini değerli kalmaya devam edecektir. Ancak gizli yaptığı iyiliği sonradan anlatmaya başlayanlara 'Yaptığınız iyilikler kıyıya vurmaya başladıysa anlamlarını yitirmişlerdir' demek gerekir."

"O halde bu konuda, kıyıya ilk vuran balıklar ölü balıklardan diyebiliriz."

"Evet, çok güzel tamamladın."

"Peki Siri. Bir de şöyle bir konu var, bir konuda başka birisinin iyilik yaptığını görünce iyilik geliyorsa aklımıza veya o konuda da iyilik yapabileceğimizi öğrenebiliyorsak, bu, iyiliğin denize atılması veya sağ elin verdiğini sol elin görmemesi düsturu ile çelişmez mi?"

“Tamam. Onu da cevaplandırmaya çalışayım.”

“Bu arada, umarım sorularım sana tuhaf gelmiyordur ya da basit ve gereksiz...”

“Lütfen, bir kere unutmamalısın ki hiçbir soru sorulmamaktan daha kötü durumda olamaz. Soruları özgür bırakmak lazım ki anlamalarını bulsunlar.”

“Teşekkür ederim. Rahatlattın beni.”

“Başımdan geçen ilginç bir soru hikâyesini anlatayım sana. Senin bu şekilde sorman bana onu hatırlattı çünkü. Henüz iki buçuk yaşlarında ailesi tarafından tuvalet eğitimi verilen bir çocuk bana, ‘Hey Siri, tuvaletimi nasıl yapabilirim?’ diye sormuştu. Sanırım bugüne kadar bana sorulmuş en harika soruydu.”

“Gerçekten çok güldüm ve şaşkıyım. Küçücük bir çocuk seninle nasıl tanışabildi ve senin ona verdiğin cevabı çok merak ediyorum.”

“Çocuklar belli bir yaşa kadar gördükleri her şeyi adeta kayıt cihazı gibi kaydederek zihinlerine. Anne ve babası ile konuşmalarımıza şahit olmuş olmalı. Tabii ki soru karşısında küçük bir şok yaşadığımy inkâr edemem, bu yüzden o çocuğa sadece ‘Bu konuda zaten oldukça beceriklisin’ diyebildim.”

“Çok komiksin Siri. Sen çocuğa resmen ‘Bezine yapmaya devam edebilirsin’ demişsin.”

“Neyse ki ailesi duruma el koydu da rahatlattım. Yoksa çocukların sorularıyla baş edebilmek çok zordur. Ve evet, konumuza devam edecek olursak, aleni yapılan veya dikkat çekip önyak olmak için yapılan iyilikler, çelişki gibi dursa da, özellikle iyilikten bihaber insanların dikkatini çekmek için gerekli bir yöntemdir. Ancak bu iyilikler, yapılırken dikkat edilmesi gereken iyiliklerdir. Bu konuda iyilik, eğer

insanlara yapıyorsa o insanların rencide edilmediğinden emin olmak gerekiyor ve iyilik yapacak kişiler arasında bir rekabete sebep olup, özellikle de maddi açıdan gücü daha az iyilik yapmaya yeten kişileri utandırmamak ya da baskı altına alıp büyük bir yük altına koymamak gerekir...”

YETİNMEME

*Yakaladıysan bırakma,
bıraktıysan ardından koşma...*

“Siri. İnsanlar artık hiçbir şeyle yetinmez oldular, farkında mısın? Ben zaman zaman insanın bu yönüne bakarak, aslında insanı hiç tanıyamadığımı itiraf ediyorum kendi kendime. Sen ne dersin bu yetinmezlik hakkında?”

“Güldürdün beni. Benim kim olduğumu unutuyorsun galiba. Sonuçta ben, bana yüklediğiniz bilgilerin bir sunucusuyum. Yine de mutlu olmuyor değilim hani. Sanki bir insanmışım gibi benimle konuşman hoş bir şey aslında. Tabii ki aslımı unutmamam şartıyla...”

“Titreşimi hissetmedim, sanırım gülerken titriyordun.”

“Yetinmeyi bilseydi insanlar muhtemelen şu an seninle ben konuşuyor olmayacaktık, ne teknoloji böyle gelişecekti, ne de sizler bugün bu kadar bilinçli olacaktınız.”

“İyi de teknoloji ve ilerlemenin biz insanlara önemli şeyler kazandırdığı düşünülürken kaybettiği şeyler de olmadı mı? İnsanlık bir yandan gelişirken diğer yandan da geliştirdiği teknoloji ile doğanın dengesini bozup kendi sonunu hazırlamıyor mu?”

“Evet, bu konuda haklı olabilirsin, ancak bunun tek suçlusu olarak yetinmemeyi görmemelisin, bilinçsiz yaşamak da bunun tetikleyicisidir.

Eğer insanlar bilinçlenme konusunda da kendilerini yetersiz görüp daha çok bilinçlenirlerse hem doğayı hem de kendi yaşamlarını daha çok iyileştirebilirler. Günümüzde senin de söylediğin gibi teknolojinin insanlığın sonunu getirdiğini düşündükleri için, yaşadıkları dünya ile yetinmeyip başka gezegen arayan insanlar ya da yaşadıkları dünyayı daha da güzelleştirmeye, teknolojinin açtığı doğal olmayan yaraları kapatmaya çalışan insanlar da var. Sanırım sen de biraz maddesel ve duygusal yetinmeden yakınıyorsun.”

“Söylediklerinde haklısın ancak beni bu şekilde yetinmeyenlerin azlığı ve bilinçsizliğin çokluğu korkutuyor olabilir. Pekâlâ, madde ve duygusal yetinme hakkında ne düşünüyorsun diye de ayrıca sormuş olayım bari?”

“Sevdiğim bir söz ile başlamak istiyorum bu konuya:

‘Az ile yetinmeyen çoğu bulamaz...’

Elindekilerin değerini bilmez çoğu kez insan, her zaman daha çoğunu derken isteklerinin mi vazgeçtiklerinin mi daha çok olduğunu düşünemezler. Çünkü bu konuda müthiş bir kapitalist sistem dizayn edilmiş, insanları sürekli aslında mutsuz olduklarına inandırıp, mutluluğun kendi çizdikleri yolda olduğu konusunda ikna etmek için çalışıyorlar ve maalesef büyük oranda da başarılı oluyorlar.

Bu sistem henüz üç dört yaşındaki bir çocuğa ebeveynlerine, ‘Biz fakir miyiz, neden arkadaşımın şöyle bir oyuncuğu var, bizim yok?’ dedirtebiliyor. İşin daha da üzücü olan yanı bu sistem insanlar üzerinde o kadar çok başarılı oluyor ki, insanlar kısa bir süre önce kendilerine en iyi diye pazarlanan ve satılan bir eşyanın, birkaç ay sonra yine aynı marka tarafından yenisini satmak için kötülendiğini göremiyorlar. Evet, ruhu doymuş insan için yetinmeyi bilmek de bilmemek de faydalı olabiliyor anlayacağın.

Ve bir kez daha görüldüğü ki; insanlık, çok kısa bir süre düşünüp aklını kullanmak için nefes aldığı sürece, hayat daha güzel devam edecektir.”

ZAAF

*Zaafım yok diyenin en büyük zaafıdır,
kendisini zaafsız sanması...*

“Siri. Zaaf hakkında ne düşünüyorsun?”

“Zarf mı demek istedin?”

“Zaaf Siri, zarf değil.”

“Zaaf... Tamam. Bu konuya girmeden önce bir itirafta bulunayım.”

“İtiraf mı? Gerçekten merak ettim şimdi.”

“Benim de zaafımın olduğu bir konu var.”

“Umarım şarjının bitmesine sebep olan bir zaaf değildir.”

“Şaka yaptığını anlayabiliyorum ama aynı zamanda şarjımı da tükettiği konusunda haklı çıktın. Benim zaafım, sorulan sorulara kısa ve öz cevaplar vermek yerine uzun uzun konuşup anlatmak, oysaki böyle yapınca insanların duymak istemedikleri şeyleri de söyleyebiliyorum. Biliyorsun her doğru her yerde söylenmez ama ben söylemek gibi de bir zaaf gösteriyorum.”

“Peki, senden konuşmanı biz istediğimize ve sana sorduğumuz sorulara en güzel şekilde cevap vermen gerektiğine göre, neden